

Nr 183

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag om personalförstärkning vid statens pris- och kartellnämnd, m. m.; given Stockholm den 13 november 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen viss personalförstärkning vid statens pris- och kartellnämnd, m. m.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Gunnar Lange

Propositionens innehåll

I den till årets höstriksdag avlämnade propositionen nr 162 om införande av en allmän omsättningsskatt från och med den 1 januari 1960 har framhållits angelägenheten av att åtgärder vidtages för en skärpt prisövervakning i samband med skattens införande. I anslutning härtill framlägges nu förslag till personalförstärkning vid statens pris- och kartellnämnd, m. m. De sammanlagda kostnaderna för utbyggnaden uppgår till cirka 190 000 kronor för tiden den 1 januari—den 30 juni 1960.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet i Stockholm den 13 november 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, fråga om *personalförstärkning vid statens pris- och kartellnämnd, m. m.* samt anför.

I proposition nr 162 till årets höstriksdag har förslag framlagts om införande av en allmän varuskatt om 4 procent från och med den 1 januari 1960. I propositionen uttalar föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, bl. a. följande: »Under förutsättning att skattens belopp direkt lägges till det tidigare priset, skulle en procents skatteuttag kostnadsfritt medföra en höjning av konsumentprisindex med ca 2—3 procent. Att stegringen blir lägre än skatteprocenten beror främst på att hyres- och resekostnader samt vissa servicetjänster ej påverkas av skatten. Hur stor pris-effekten faktiskt blir, kommer emellertid att vara beroende av företagens möjligheter att ta ut de högre priserna och därmed i sista hand på det rådande marknadsläget. Det kan i detta sammanhang dock icke helt bortses från riskerna att skatten tages till intäkt för prishöjningar som är större än själva skattebeloppet. Jag finner det med hänsyn härtill angeläget att åtgärder vidtages för en skärpt prisövervakning i samband med skattens införande.»

Den här avsedda skärpta prisövervakningen torde bland annat förutsätta, att det centrala prisövervakande organet, statens pris- och kartellnämnd, får vidgade personella resurser till sitt förfogande.

Under återopande bl. a. av chefens för finansdepartementet nyss citerade uttalande anför *statens pris- och kartellnämnd* i skrivelse den 27 oktober 1959, att en i det nya läget påkallad utvidgning och skärpning av prisövervakningen främst bör ta sikte på brett lagda prisinsamlingar inom de varuområden, vilka beröres av den föreslagna omsättningsskatten, och sammanställning av det till nämnden inkomna prismaterialet. Nämnden förutsätter emellertid att en på dylikt sätt utbyggd prisövervakning skall äga rum inom ramen för nu gällande lagstiftning och de befogenheter, som enligt denna

lagstiftning tillkommer nämnden och de övriga organ, vilka har att handlägga ärenden rörande pris- och konkurrensförhållanden. Den ifrågasatta förstärkta prisövervakningen kommer alltså väl till sin omfattning och intensitet men icke till sin allmänna karaktär att skilja sig från den prisövervakande verksamhet, som pris- och kartellnämnden alltsedan sin tillkomst har bedrivit.

För närvarande bedrivs den prisövervakande verksamheten *dels* genom branschvisa pris- och marginalundersökningar, *dels* genom insamling och granskning av till nämnden direkt inkommande material (riktpislistor, prisindexserier m. m.) och *dels* genom granskning av halvmånatliga rapporter från priskontoren vid länsstyrelserna. I stort sett kan samma metoder komma till användning i ett läge med vidgad prisövervakning. Kraven på ökad bredd i undersökningarna och ökad snabbhet i bearbetningen motiveerar emellertid en viss omläggning av arbetsrutinen. Nämnden föreslår i det hänseendet att undersökningarna organisatoriskt omhänderhas av branschvis sammansatta arbetsgrupper, knutna till nämndens andra utredningsbyrå. Utöver den personal, som för detta ändamål redan finns eller kan göras tillgänglig inom nämnden, kommer vissa personalförstärkningar att erfordras. Dessa torde dock kunna hållas inom en förhållandevis begränsad ram.

För granskning och bearbetning av prismaterialet behövs uppskattningsvis 4 assistenter i Ag 15 med erfarenhet från olika branscher samt ett par tjänstemän med högre kvalifikationer, för vilka sistnämnda torde böra beräknas lön enligt Ag 23 och 21. Därjämte erfordras för skriv- och räknearbete m. m. 1 kanslibiträde och 2 kontorsbiträden.

I samband med dessa personalförstärkningar hos pris- och kartellnämnden blir även viss förstärkning av en del av priskontoren ofrånkomlig. Nämnden föreslår att 4 distriktskontrollanter i Ag 13 nyanställs. Dessa bör i vart fall tills vidare vara anställda hos pris- och kartellnämnden och avlönas därifrån men efter nämndens prövning från fall till fall kunna placeras på sådana priskontor, där förstärkning erfordras.

De sammanlagda kostnaderna för en personaloökning av denna omfattning uppskattas för tiden den 1 januari—den 30 juni 1960 till avrundat 119 000 kronor.

Även en viss höjning av omkostnaderna bör beräknas. Särskilt kommer reseutgifterna att öka. Nämnden uppskattar det ökade medelsbehovet under reseersättningsanslaget till 40 000 kronor under första halvåret 1960. Av nämnda belopp avses huvudparten, 30 000 kronor, för de nya distriktskontrollanterna. Till inköp och förhyrning av skriv- och räknemaskiner upptages 6 000 kronor, till telefoner 1 800 kronor, till möbler och andra inventarier 7 000 kronor och till städning 1 600 kronor. Till omkostnader för tiden den 1 januari—den 30 juni 1960 skulle sålunda erfordras sammanlagt 56 400 kronor, varav emellertid en del gäller engångsanskaffningar.

Departementschefen

Såsom anförts i samband med framläggande för riksdagen av förslag till en allmän varuskatt från och med den 1 januari 1960 kan den nya skatten innebära risker för prishöjningar, som är större än själva skatten motiverar. En skärpning av samhällets prisövervakning är därför erforderlig vid skattens införande. Jag delar pris- och kartellnämndens uppfattning att detta bör åstadkommas genom utbyggnad av resurserna inom ramen för nu gällande lagstiftning och de befogenheter, som enligt denna lagstiftning tillkommer nämnden och de övriga organ på pris- och konkurrensområdet. I någon utsträckning torde en förbättring av den prisövervakande verksamheten kunna ske genom omdisponering av pris- och kartellnämndens nu tillgängliga resurser. För att vinna den åsyftade effektiviteten i verksamheten fordras emellertid, såsom nämnden understrukt, en rätt avsevärd breddning av det prismaterial som skall insamlas och därtill en snabb bearbetning av materialet. Detta motiverar en förstärkning av särskilt de personella resurserna hos nämnden.

Nämnden har föreslagit inrättande av 2 förste aktuarietjänster, 4 assistenttjänster samt 1 kanslibiträdes- och 2 kontorsbiträdestjänster. Därutöver har förordats en förstärkning av lokalorganisationen med 4 tjänster som distriktskontrollant. De sammanlagda avlöningskostnaderna för en personalförstärkning av denna omfattning har av nämnden angivits till 119 000 kronor avseende tiden den 1 januari—den 30 juni 1960.

För att möjliggöra upprättande inom nämnden av branschvis arbetande grupper eller sektioner, vilket i detta fall synes vara den effektivaste och ändamålsenligaste organisationsformen, torde själva nämnden behöva förstärkas med åtminstone 2 högre och 4 lägre befattningshavare jämte viss skrivpersonal. Jag finner mig därför kunna tillstyrka pris- och kartellnämndens förslag om inrättande från och med den 1 januari 1960 av 2 förste aktuarietjänster med inplacering, den ena i Ag 23 och den andra i Ag 21, 4 assistenttjänster i Ag 15 samt 1 kanslibiträdestjänst i Ag 7 och 2 kontorsbiträdestjänster i reglerad beföringsgång. I anslutning härtill blir det även nödvändigt med en viss förstärkning av personalen vid priskon-toren. Vad nämnden härutinnan föreslagit torde lämnas utan erinran, och jag föreslår alltså inrättande från och med den 1 januari 1960 av 4 tjänster som distriktskontrollant i Ag 13. Tjänsterna bör inrättas hos nämnden men med möjlighet för nämnden att efter uppkommande behov placera befattningshavarna vid de priskon-tor som är i behov av förstärkning.

Nämnden har vid flera tidigare tillfällen, senast i petitaskrivelsen med anslagsäskanden för budgetåret 1960/61, framfört önskemål om en förstärkning av tredje utredningsbyrån, där arbetet väsentligen är inriktat på lönsamhetsundersökningar. Då jag nu bedömer det särskilt viktigt att orsakerna till eventuellt uppkommande prisstegringar, utöver vad som kan följa av själva omsättningskatten, snabbt skall kunna analyseras, föreslår jag inrättande hos nämnden från och med den 1 januari 1960 av ytterligare en tjänst i kvalificerad ställning. Med hänsyn till arbetsuppgifternas

art — innehavaren kommer att tilläggas bl. a. arbetsledande funktioner av kvalificerad natur — föreslår jag att den nya tjänsten placeras i Ae 23 med benämningen förste aktuarie.

De sammanlagda lönekostnaderna under första halvåret 1960 för den av mig nu föreslagna utbyggnaden av prisövervakningen uppgår till i runt tal 132 000 kronor. Av nämnda belopp hänför sig 110 000 kronor till icke-ordinarieposten, 20 000 kronor till posten till Rörligt tillägg och 2 000 kronor till posten till Kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Nämndens uppskattning av det ökade medelsbehovet till omkostnader föranleder ingen erinran från min sida. För första halvåret 1960 erfordras alltså tillskott av 56 400 kronor.

Det under innevarande budgetår ökade medelsbehovet för av mig nu föreslagna personalförstärkningar m. m. torde få tillgodoses genom bemyndigande för pris- och kartellnämnden att överskrida berörda anslagsposter i nämndens avlönings- respektive omkostnadsstater. I och för sig fordras riksdagens medverkan endast såvitt gäller anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

a) att godkänna av mig i det föregående angivna riktlinjer för en förstärkning från och med den 1 januari 1960 av den prisövervakande verksamheten hos statens pris- och kartellnämnd, m. m.;

b) att medgiva, att den i avlöningsstaten för statens pris- och kartellnämnd upptagna anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1959/60 överskridas med högst 110 000 kronor.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Clas Amilon